Rejtő Jenő

El a pokolból

adamo books kiadó

Rejtő Jenő

El a pokolból

Kiadó: Adamo Books Kft.

http://adamobooks.com

Felelős kiadó: ADAMO BOOKS KFT. ügyvezetője

Copyright © ADAMO BOOKS KFT.

Budapest, 2021

ISBN: 978-963-453-794-6

adamo books kiadó

Tartalomjegyzék

1. Fejezet	4
2. Fejezet	7
3. Fejezet	10
4. Fejezet	21
5. Fejezet	27
6. Fejezet	30
7. Fejezet	33
8. Fejezet	37
9. Fejezet	45
10. Fejezet	47
11. Fejezet	54
12. Fejezet	56
13. Fejezet	60

5.

A városban virradt. Zöldség-kordékat húzó öszvéreket tereltek libasorban, az utca közepén egy trachomás szemű arab cipőt szögecselt és dúdolt. Égő olajként ömlött a fülembe, hasogató kínnal, a légióébresztő trombitahangja, és messze egy erőd falán szuronyos őr állt mereven, mint kísérteties, roppant árnyék a hajnalban.

Azt tudtam, hogy itt megállni éppolyan halálos veszély, mintha kimerülten lepihennék a sivatag közepén. Tudtam, hogy most megint menni kell, pedig gyengeségemben már úgy éreztem, hogy a halál csak pillanatok kérdése lehet, hogy az élet már csak homályos emlék a múltamban, hogy a jelen már egy agónián túli állapot, amellyel a feloszlás ellen védekezem halottaimban...

Valakitől megkérdeztem, hogy mikor indul az autóbusz Bel--Abesz felé. Furcsa rémület fogott el, mikor meghallottam a saját hangomat: már hetek óta nem beszéltem. Egy óra időm volt az indulásig. Megváltottam a jegyet erre az autóbusszal is fáradságos hosszú útra, olyan állapotban, hogy a mentők Pest-erzsébetről a Rókus-kórházig sem mertek volna szállítani. És hol voltam még Bel-Abesztől! Ismét szinte pénztelen voltam, majd' mindent felemésztett a jegy ára. A fájdalom a hasam felől a szívem és a tüdőm felé ágazott szerteszét, és úgy szédültem, hogy pillanatonként meg kellett fogózkodnom...

Tudtam, hogy az út negyedrészét sem teszem meg élve, de csökönyösen, hit nélkül mégis vártam az indulást, mint a sakkjátékos, aki már felismerte ellenfele behozhatatlan előnyét

és csak azért nem adja fel a partit, mert ez nem szokása... Leültem egy bisztró teraszán, és ittam egy forró teát, amire beteg beleim olyan régen áhítoztak. Egy szemközti tükörből szénfekete, gonosz indulatú csontvázfej meredt rám...

...Szidi Bel-Abeszben éppen annyi pénzem volt, hogy lefekhettem egy kültelki hotelben két napig aludni. Egy illatszer-ügynök, aki mellettem utazott egész idő alatt, megajándékozott néhány fehérnemű-darabbal, úgyhogy mikor kialudtam magam és megfürödtem, fokozni tudtam a lábadozás jóleső érzését egy sokat hordott, nem mosatott, de az enyémhez képest mégis vadonatújnak tetsző inggel.

Szidi Bel-Abesz világvárosnak számít errefelé. Sok az amerikai és az angol, vannak európai üzletek és két nagyon szép hotel. Európai jellegét leginkább az adja meg, hogy minden csapszék bárnak van berendezve vörös polccal, fehérsapkás italkeverővel. A mennyezetről párhuzamos lapok csüngnek le, és egy generálkötél húzására mozgatják az áporodott, fülledt levegőt. Gyékényfalak kerítik el a szeparékat, bendzsóval és szaxofonnal kombinált keleti zenekarok muzsikálnak. Vannak itt gránátos és makadámos utak is, és alkonyat felé, ha megkezdődik a munka, izzólámpák gyúlnak ki mindenfelé. Az utcákon afrikai emlékeket árulnak, málnaszörpös és osztrigás bódék zsúfolódnak egymás hegyen hátán. Rengeteg szemét, zöldség, papíros, csigahéj és undorító halszag keveredik a forrósággal. A tikkasztó napon egy burnuszos arab ordítozik, tamburát ráz és ugrándozva szalad, nyomában sivalkodó gyerekseregggel. Két hajcsár megrakott öszvéreket püföl rövid botokkal és valamerről szelíd elefántbőgés

hallatszik... Az európai kereskedők napközben nagy teknőkben fekszenek, csak a kezük feje és az arcuk van kint a vízből. Kinint még vendéglőben is lehet kapni. Aki nem bírja az ízét, az elkeveri valami főzelékben, és úgy eszi meg.

Most tudtam meg, hogy tífuszom volt. Fésülködés közben nagy csomókban jött ki a hajam, és az ügynököt, aki velem utazott, a járványkórházba szállították tífusszal. Már jól is éreztem volna magam, ha a számban nem támadt volna egy skorbutszerű betegség. Lehet, hogy valami útközben evett mérges bogyótól, a foghúsom és a szájpadlásom nyílt, gyulladt sebekkel telt meg, amelyekből genny szivárgott, percenként vizet kellett innom, hogy szűnjön az égő fájdalom, és minden falat, amit lenyeltem, nagy szenvedésembe került, de kényszerítettem magamat az evésre. Kicsordultak a könnyeim, eltorzult az arcom, de ettem.

Fogalmam sem volt, hogy mennyi idő múlt el, mióta elindultam. Úgy gondoltam, hogy az út reménytelen részén túl vagyok: elértem Észak-Afrika határát. Itt újabb súlyos megpróbáltatások következhetnek, mert érzem, hogy errefelé képtelen leszek rablógyilkossággal fenntartani magam. Részint ebben a hivatásban itt nagy a konkurencia, részint az egészséggel együtt, házak között, az utcákon, kezd éledezni a tetszhalott lelkiismeret.

10.

Közben olyan hőség lett, hogy a levegő, mintha teljesen kiszikkadt volna, csak poshadt forrósággal töltötte meg a tüdőnket és a hús úgy elernyedt rajtunk, mintha le akarna folyni a csontjainkról. Ilyen állapotban hurcoltuk magunkat mindenfelé. A szemeinket nem tudtuk egészen kinyitni, halántékaink, mint kopoltyúk lüktettek, és szállongó, láthatatlan porszemek égő tűhegyekként érintették az arcunkat. A fehér falakról valami hangtalan és mégis óriási zúgással sugárzott ki a forróság, már iszonyatos volt leküzdeni nyeldeklőnkön a tengeri halat, kültelki hotelek kukacos lepedőjén feküdni, idegen szagokat szívni be a párnákról és egyre több betétet helyezni el a dresszeinkben. Mert Agragapollusz is fogyott, és már láttuk, hogy lesz idő, mikor a sok betét mellett jóformán alig leszünk mi is a trikóban. Koponyatetőmön át sűrű nyilallások fúródtak a fejembe, mintegy mementóképpen, hogy most már igazán itt a vég, a maximumra tágult vér-erecskék egy hirtelen pattanásával...

Napok, események, utak, városok egy zavaros gomolyagban torlódtak és forogtak az agyunkban, a tudat tartalma nélkül, miközben automatikusan végeztük Friedrich úr intézkedéseit: „Szálljanak föl... vegyék elő a jegyet... itt fognak lakni... mindjárt hét óra! Gyerünk a ringbe...”

Fehér, vakító, zsibbasztó afrikai városok észrevétlenül, névtelenül maradtak el, csak döcögött velünk az autó, csak püföltük egymást és szipákoltunk lavórok fölött, és feküdtünk gőzburokban, nedvesen, lihegve... Piszkos bennszülött gyerekek,

tevék, por és arabok, az ő koszlott, formátlan rongyaikkal, karattyolásukkal, görnyedt hátú bandukolásukkal, a zajok és rikácsolások hatalmas, émelyítő lokál-koloritja, mint egyetlen örök, nagy kerete az egész vándorlás komplexumának, épületek és nevek különbözése nélkül hánykolódtak az agyunkban, mint Afrika benyomása... Djebel, Oran, Dakar, Bel-Abesz, hát nem mindegy?... Mi változik, azon kívül, hogy egyre megyünk, túllépvén azt a vonalat, ahol még Élet van, megállás nélkül hátunkon cipelve a túlfűtött, láthatatlan kazánt...

Végül új stádiumba kerültünk. Az elmekórtanban amnéziának nevezett kóros érzéketlenség állapotához hasonlatos letargia volt már az, amilyen csökkent intenzitással hatottak ránk a külvilág ingerei, ahogy már egész puhára főttünk ebben a túlhevített lábosban, energiátlanná, szótlanná, közömbössé lettünk minden iránt, amit érzéssel vagy értelemmel kell felfogni. Talán már ketrecben is mutogathatott volna minket Friedrich úr...

Casablancában voltunk...

...A kültelki portás azzal dicsekedett, hogy van itt egy háromezer személyes mozi. Nézzük meg. Janningsot adják. Nem néztük meg Janningsot. Kint ültünk a kikötő parti cementlapjain és a hajókat néztük. Hol tud Jannings annyi tragikusat, annyi szépet mutatni nekünk, mint egy hajó, amelyik távozik Afrikából? Egyre gyakrabban fordult elő, hogy nyitva felejtettük a szánkat. „Még egy erőfeszítés...” motyogtam magamban, és eszembe jutott az égő kunyhó, ahogy kerekezve visszanéztem rá, haldokolva és futva. Most még csak egy erőfeszítés kellene. Egyetlen egy... és olyan tehetetlennek éreztem magam, hogy siránkozva fordultam

örök ellenfelemhez és legjobb barátomhoz, mint valami gyerek, aki szemrehányást tesz:

– Agragapollusz Oktáv, nekünk el kell mennünk Európába.

– Hogyan akarsz te Európába menni? – kérdezte hitetlenül és lenézéssel fatalista hangsúlyában.

– Azt nem tudom. De nekünk most már el kell mennünk, azt lásd be és gyere…

Volt néhány frank megtakarított pénzünk, természetesen még egy rövid útra is kevés. Erre Friedrich úr gondosan ügyelt. Hogy ne mondhassuk fel a barátságot neki, oly módon intézte elszámolásainkat, hogy készpénzben igen kis összegeket kaptunk csak, fizetésünk nagy részét természetben és előlegképpen adta, ruhadarabok, dohány és más olyan cikkek alakjában, amelyek nem tartoztak az ellátáshoz. De azért egypár frankunk volt, kettőnknek együtt talán hatszáz, és elhatároztam, hogy rákényszerítem magam még egy cselekvésre. Erre már nem lettem volna képes néhány pohár erős pálinka nélkül.

A pálinkát lent a dokkok között ittam, egy kis színes bárban, ahol gyöngyfüggönyös oldalbejárók voltak. Tulajdonosa egy szmokingos-cvikkeres kínai, zenészei megsárgult európaiak, a földön ültek, valamennyien bágyadtan, és jazzszámokat játszottak nagyon hamisan. Ezek az európai zenészek, akiknek erőtlen hangszerkezelésében disszonáns török muzsikává vedlett a legpattogóbb európai slow-fox vagy pazedobl, jelképezték a földrész hangulatát…

A szomszéd asztalnál fekete hajú, kétségbeesett tekintetű artistanő vitatkozott egy szikár, nagy állú emberrel, akin rögtön

látszott, hogy angol. A nő izgatottan cigarettára gyújtott és idegesen dobolt az asztalon hosszú ujjaival, amelyeken a nikotin sárgán befátyolozta a vörös körömlakkot. Azután felugrott, az angol megragadta a csuklóját, de a nő kiszakította magát és elfutott. Az angol utána.

Én utánuk...

Langyos esti köd nehezedett a dokkok fölé, láncok és daruk lassú cseppeket hullajtottak alá és mindenféle színű lámpácskák fényudvaruk mélyéről pislákoltak tört világosságaikkal. Dúslombú fák nehéz párákat leheltek földig hajló karleveleik közül, és egy--egy csónak verődött loccsanva, koppanva a bazen oldalához...

A sarkon vitatkoztak. A férfi a vállánál fogva rángatta a nőt és szitkozódott, a nő lökdöste el magától és siránkozott, távolabb tőlük egy félmeztelen arab üldögélt a parti lépcsőn és halkan, melódiátlanul dúdolt. Az idegen látta, hogy jövök, felismerte, hogy ott ültem a bárban. Egyik kezével fogva a nőt egészen szembefordult velem, és hangosan, gorombán rám kiabált:

– Menjen a fenébe!

Megálltam, szétterpesztett lábbal és hátratett kezekkel. A légionistát Afrikában és Dél-Franciaországban kikerülik, mint a veszett embert. Nem azért, mert erős vagy ügyes, hanem, mert az életet rongyba sem vevő állati érzéketlensége, amellyel félelmet, veszélyt nem ismer, nem mérlegel, alacsonyabban egy fokkal mindenkinél, akiben az élet célja, valahová-tartozása még meghagyott némi óvatosságot: veszedelmesebbé teszik a légionistát mindenféle gyilkosnál és rablónál.

Aki ilyen ég alatt, ilyen élmények után még élve áll Észak--Afrikában, annak izomtalan karja, tuberkulotikus soványsága mellett is az ereje és a küzdőképessége, vadsága, elszántsága nagyon sok erősebb emberrel szemben ijesztő hatalom. Ezt láthatjuk itt néha egy-egy verekedésnél, kocsmában, mikor valamelyik betegesen sovány fekete két matrózt ver le a lábáról.

Az angol elengedte a nőt és lassú léptekkel jött felém, abban a hitben, hogy most valami szabályos verekedés fog kezdődni, amelynek eleje, folytatása és vége lesz. Ezért meglepetésszerűen érte, mikor egy lépésnyi közelbe ért, hogy rávetettem magam, rúgva és ütve egyszerre...

Még láttam a nőt, ahogy szájához tapasztott kézzel a falhoz dől rémülten, még láttam az arabot, ahogy hátra sem fordult, azután már gurultunk a pocsolyában. Az ütései nem fájtak kicserzett testemen, csak mikor egyik kezével könnyedén átfogta a torkomat és a falhoz szorított, éreztem, hogy rendkívüli ereje van. Kimaradó lélegzettel csépeltem és rúgtam, hogy kénytelen volt elengedni a torkomat.

Hátraléptem és kést rántottam.

– Te szúrsz? – kérdezte fenyegetően és lassan közeledett...

Feléje rúgtam! El akarta kapni a lábamat, de ez a félmásodpercnyi lehajolás elég volt ahhoz, hogy belevágjam a kést... Egymásra estünk.

Én felálltam.

– Megölte? – kérdezte a nő tárgyilagosan.

– Nem tudom... fussunk!

Felfelé vivő, kanyargó, szűk sikátoron futottunk, elvásott grániton, azután jobbra fordultunk, majd ismét balra… A nő kifulladtan megállt, két kezét a mellére szorította és megszólalt magyarul: „Uram Isten!”

– Maga magyar? – kérdeztem én is magyarul és szinte ordítva. Egy ablakból leöntöttek ránk valamit, erre továbbsiettünk. Ámulva néztük egymást. Azután szótlanul mentünk sokáig. Egy téren leültünk, a nő kifestette magát…

– Pesti artistanő vagyok. Ez az ember tizenkettőnket lecsalt ide Afrikába. Azt mondta, hogy egy revüt fogunk játszani… már tízen eltűntek közülünk különböző éjszakai helyiségekben, ahol táncolni kényszerített minket… Most azt akarta, hogy holnap utazzam vele Dakarba… De így én is eltűntem volna… Ki tudja, hová?… Nem akartam utazni, és a gázsimat kértem tőle… Mert nem ad gázsit, csak sminket és kosztot… Akkor jött maga… Kicsoda maga?

– Ezt hagyjuk… Most mit akar csinálni?

– Megismerkedtem itt egy jószívű csempésszel… nagyon megsajnált, és megígérte, hogy az egyik vitorlásával átküld Portugáliába… Már beszéltem is a hajóssal, holnapután megy, és vele fogok menni! Portugáliából talán elvergődöm még egyszer haza, az Aradi utcába…

Az Aradi utca említésénél két tenyerére borult az ölében és zokogott, látszott, hogy most van az afrikai halál első stádiumában, amit úgy hívnak, hogy idegösszeroppanás.

Felnézett.

– Groszmann Zsuzsi vagyok, tisztviselőnő is voltam… leépítettek… jól táncoltam… azt hittem, itt Afrikában most jobb viszonyok vannak…

Elvezetett engem is a hajóshoz. Halászkülsejű ember volt. Tetőtől-talpig végignézett néhányszor. Miután az arcomat tanulmányozta, kissé megvetően legörbült a két szájszéle. Belement, hogy hatszáz frankért elvigyen a társammal együtt. Két nap múlva indult. A lány azt mondta, hogy nem mer többé visszatérni a hoteljébe, különben is, csak pár rongya van ott, pénze nincs… Magammal vittem és szobát nyittattam neki mellettünk. Megfogadta a tanácsomat, hogy legokosabb lesz, ha a hosszú tengeri útra férfiruhába öltözik.

Megmondtam Agragapollusznak, hogy holnapután minden felmondás nélkül itt hagyjuk Friedrich urat és Afrikát. Megráztam és úgy ordítottam a fülébe: „Európába megyünk!” Valami szentéletű archaikus mosollyal nézett rám, hunyódó szemeinek szinte haldokló pillantásával. Agragapollusznál már csak áttetsző szálak kötötték össze a gondolatot a cselekvéssel…